Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Т. ĆАРЕТА
представено на 11 декември 2025 година [1]

Дело C-488/24

D.V.
срещу
„Kigas“ MB,
при участието на:
Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba

(Преюдициално запитване, отправено от Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва)

„Преюдициално запитване — Защита на потребителите —Потребителски договори — Услуга за международен превоз на стоки — Директива 2011/83/ЕС — Директива относно правата на потребителите — Член 5 — Преддоговорно задължение на търговците да предоставят информация на потребителите — Обхват на това задължение — Информация за основните характеристики на договора — Информация за крайната цена на услугата — Информация за мита — Директива 2005/29/ЕО — Директива за нелоялни търговски практики — Конвенция за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR) — Член 7“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване се отнася до договор за международен превоз на стоки между потребител и търговец. Този договор се отнася до превоза на редица лични вещи на потребителя от Норвегия до Литва.

2. При влизането в Европейския съюз по време на превоза на стоките, служител на търговеца е спрян от шведските митнически органи и е уведомен, че за превозваните стоки се дължат мита. След заплащането на тези мита търговецът иска от потребителя да му възстанови платената сума. Потребителят обаче отказва да заплати дължимата сума за митата, с мотива, че търговецът е нарушил преддоговорното си задължение да му предостави информация за съответните митнически процедури, приложими за превоза на стоки.

[1] Език на оригиналния текст: английски.

3. Директива 2011/83/ЕС (наричана по-нататък „Директивата относно правата на потребителите“)[2] определя изискванията относно информацията, която търговците трябва да предоставят на потребителите преди сключването на договор, с цел да се постигне справедлив баланс между високо равнище на защита на потребителите и конкурентоспособност на предприятията[3]. Въпреки това обхватът на посоченото задължение за предоставяне на информация не е изрично определен в нея, и по-точно от текста на тази разпоредба не става ясно колко подробна информация трябва да предоставят търговците, извършващи услуги за международен превоз на стоки, за да изпълнят това задължение.

4. Поради тази неяснота Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва), който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, отправя до Съда въпроса дали член 5, параграф 1 от Директивата относно правата на потребителите следва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя на потребител услуга за международен превоз, е длъжен да информира този потребител за митническите процедури, приложими при превоза.

II. Фактите по спора в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

5. Ищецът по спора в главното производство, D.V. (изпращачът на стоките и потребителят), сключва устен договор по телефона с ответника „Kigas“ MB (наричан по-нататък „Kigas“), за превоз на стоки.

6. Съгласно този договор дружеството Kigas, което е малко предприятие, се съгласява да превози два мотоциклета, едно четириколесно превозно средство, две перални и две сушилни машини, всички принадлежащи на ищеца, от Норвегия до Литва за цената от 450 евро. Страните не са подписали писмен договор за превоз и не са изготвили товарителница с подробна информация за превоза.

7. Ищецът предава стоките на ответника в Норвегия на 16 юни 2020 г. Съгласно показанията на свидетел служител на ответника е попитал ищеца при предаването на стоките дали е необходимо да се спре на митницата, но ищецът е обяснил, че стоките се превозват за самия него.

8. На 17 юни 2020 г. служител на ответника е спрян по време на превоза на границата между Норвегия и Швеция, където след проверка от митническите служители е взето решение, че стоките трябва да бъдат декларирани на митницата при влизането си в Европейския съюз. На същата дата е изготвена митническа декларация, с която са наложени мита в размер на 40 899 крони (SEK) (3 890,59 евро) върху превозваните стоки, които ответникът е платил.

9. На 18 юни 2020 г. ответникът издава фактура на ищеца за сумата от 4 340,59 евро (450 евро за транспортната услуга и 3 890,59 евро за митата, наложени върху стоките от шведските митнически органи).

[2] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 2011 г., стр. 64).

[3] Вж. съображение 4 от Директивата относно правата на потребителите.

10. На 20 юни 2020 г. превозвачът доставя всички стоки, с изключение на един от мотоциклетите на ищеца, на договореното място в Литва. Впоследствие ответникът уведомява ищеца, че задържаният мотоциклет ще бъде предаден, след като фактурата бъде платена.

11. В резултат от това ищецът предявява иск срещу ответника пред Kauno apylinkės teismas (Районен съд Каунас, Литва), като иска от този съд: i) да приеме за установено, че издадената на 18 юни 2020 г. от ответника фактура е неоснователна, като постанови, че ищецът не е длъжен да плати посоченото във фактурата мито, както и да задължи ответника да издаде нова фактура, в която да посочи само превозната цена от 450 евро, и ii) да задължи ответника незабавно да върне на ищеца задържания мотоциклет.

12. Ответникът предявява насрещен иск пред съда, с който моли съда: i) да осъди ищеца да плати 450 евро за превоза на стоките, и ii) да осъди ищеца да плати обезщетение за вреди в размер на 3 876,76 евро.

13. Пред съда ищецът твърди, че ответникът не е изпълнил задължението си по член 5 от Директивата относно правата на потребителите да му предостави необходимата информация преди сключването на договора.

14. Тази разпоредба очертава задължението за предоставяне на информация във връзка с договори, *различни* от договори от разстояние или от договори извън търговския обекти. Въпреки че договорът, който е предмет на спора в главното производство, е сключен по телефона и следователно може да се счита за договор от разстояние или извън търговския обект съгласно член 6 от Директивата относно правата на потребителите, запитващата юрисдикция потвърждава в отговора си на искането за информация, отправено от Съда, че договорът, който е предмет на спора в главното производство, следва да се счита за договор, различен от договор от разстояние или от договор извън търговския обект, и следователно се урежда от член 5 от Директивата относно правата на потребителите, а не от член 6 от нея.

15. Член 5, параграф 1, букви а) и в) от Директивата относно правата на потребителите предвижда:

„1. Преди потребителят да се обвърже с договор, различен от договор от разстояние или от договор извън търговския обект, или със съответно предложение за сключване на договор, търговецът предоставя на потребителя следната информация по ясен и разбираем начин, ако тази информация не е ясна от контекста:

а) основните характеристики на стоките или услугите съобразно използваното средство за комуникация и съобразно стоките или услугите;

[…]

в) крайната цена на стоките или услугите с включени всички данъци или, когато естеството на стоките или услугите е такова, че цената не може да бъде изчислена предварително в разумни граници, начина, по който цената трябва да се изчисли, както и, когато е приложимо, всички допълнителни разходи за транспорт, доставка или пощенски такси или, когато тези разходи не могат да бъдат изчислени предварително в разумни граници, обстоятелството, че такива допълнителни разходи могат да бъдат дължими“.

16. Въз основа на тези разпоредби ищецът твърди, че като не му е предоставил съответната информация във връзка с митата, ответникът е нарушил задължението си по член 5 от Директивата относно правата на потребителите. Вследствие на посоченото нарушение ищецът твърди, че не е длъжен да заплати митата.

17. От своя страна ответникът твърди, че съгласно член 5 от Директивата относно правата на потребителите не е длъжен да предоставя на ищеца информация относно митата или документите, необходими във връзка с митническите процедури. При условията на евентуалност, ответникът твърди, че съгласно член 11 от Конвенцията CMR[4] всъщност е задължение на ищеца в качеството му на изпращач да предостави на превозвача съответната информация относно митническите формалности.

18. Член 11, параграфи 1 и 2 от Конвенцията CMR гласи:

„1. С оглед извършването на митническите и други формалности преди доставянето на стоката, изпращачът е длъжен да приложи към товарителницата или да предостави на разположение на превозвача необходимите документи и да му даде всички поискани сведения.

2. Превозвачът не е длъжен да провери дали тези документи и сведения са точни и достатъчни. Изпращачът отговаря пред превозвача за всички щети, които биха възникнали от липсата, недостатъчността или нередовността на тези документи и сведения, освен в случай на грешка на превозвача“.

19. С решение от 17 май 2023 г. Kauno apylinkės teismas (Районен съд Каунас) уважава отчасти иска на ищеца и уважава насрещния иск на ответника в неговата цялост, като осъжда ответника да върне мотоциклета на ищеца, и същевременно осъжда ищеца да заплати на ответника 450 евро за превоза на стоките, както и 3 876,76 евро обезщетение за вреди.

20. Това решение е обжалвано пред Kauno apygardos teismas (Окръжен съд Каунас, Литва), който с решение от 16 ноември 2023 г. потвърждава решението на първоинстанционния съд.

21. Тези съдилища приемат, че в настоящия случай са приложими както разпоредбите на Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Граждански кодекс на Република Литва), уреждащи потребителските договори, така и разпоредбите на Конвенцията CMR. Освен това те отбелязват, че в случай на противоречие между националното законодателство, уреждащо отношенията с потребителите, и нормата, установена в член 11 от Конвенцията CMR, предимство има последната. Въз основа на тези доводи посочените съдилища приемат тезата на ответника и постановяват, че ищецът в качеството си на изпращач на стоките не е изпълнил задължението си да предостави на ответника необходимата информация и документация, необходими за извършване на митническите формалности, и следователно ищецът е длъжен да възстанови на ответника разходите, направени във връзка с митата.

22. След постановяване на решението на Kauno apygardos teismas (Окръжен съд Каунас) ищецът обжалва това решение пред запитващата юрисдикция по настоящото дело.

[4] Конвенция от 19 май 1956 година за договора за международен автомобилен превоз на стоки (наричана по-нататък „Конвенцията CMR“).

23. Тази юрисдикция поставя въпроса дали член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите следва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя услуга за международен превоз на потребител, е длъжен да информира този потребител за приложимите при превоза митнически процедури.

24. В случай че е налице такова задължение, запитващата юрисдикция иска да изясни степента и обхвата на това задължение. По-конкретно, посочената юрисдикция иска да се установи дали това задължение за предоставяне на информация изисква търговецът: i) да посочи на потребителя конкретните документи, които трябва да бъдат представени на митническите органи, и ii) да изчисли и информира потребителя за конкретните суми на приложимите мита, или е достатъчно просто да информира потребителя за *възможността* да бъдат наложени мита.

25. Въпреки че ответникът е професионалист в областта на международния превоз на стоки, запитващата юрисдикция все пак изразява съмнение дали би било пропорционално да се възложи на професионалиста задължението да се информира за спецификите на всяка от стоките, които му се предават за превоз, както и за съответните изисквания за всеки превоз, с цел изчисляване на приложимите мита.

26. Запитващата юрисдикция отбелязва, че отговорът на въпроса относно степента и обхвата на задължението на търговеца да предостави на потребителя информация във връзка с приложимите при международния превоз митнически процедури съгласно член 5 от Директивата относно правата на потребителите, ще ѝ позволи да установи коя страна по спора в главното производство следва да понесе неблагоприятните последици от незадоволителното изпълнение на митническите процедури, и от своя страна да определи коя от страните трябва да понесе разходите за митата, платени от ответника по време на превоза.

27. При тези обстоятелства Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 5, параграф 1, буква а) от [Директивата относно правата на потребителите], който задължава търговеца да предостави на потребителя информация относно характеристиките на услугите, да се тълкува в смисъл, че търговецът, който предоставя на потребителя услуга по международен превоз, има задължение да информира потребителя за митническите процедури, приложими при превоза? Ако член 5, параграф 1, буква а) от [Директивата относно правата на потребителите] трябва да се тълкува в смисъл, че задължава търговеца да информира потребителя за митническите процедури, приложими при международен превоз, достатъчно ли е търговецът да заяви, че изпращачът (потребителят) отговаря за необходимите документи за митническите процедури и заплаща митата, или търговецът трябва да предостави подробна информация (списък) относно конкретните документи, които следва да се представят на митническите органи, и относно приложимите ставки (размери) на митата?

2) Предполага ли задължението за търговеца, закрепено в член 5, параграф 1, буква в) от [Директивата относно правата на потребителите], да предостави на потребителя информация относно цената на стоките или услугите с включени всички данъци или, когато естеството на стоките или услугите е такова, че цената не може да бъде изчислена предварително в разумни граници, начина, по който цената трябва да се

изчисли, както и, когато е приложимо, всички допълнителни разходи за транспорт, доставка или пощенски такси или, когато тези разходи не могат да бъдат изчислени предварително в разумни граници, обстоятелството, че такива допълнителни разходи могат да бъдат дължими — задължение за търговеца, предоставящ услуга по международен превоз, да информира потребителя за приложимите при конкретния превоз мита (ставките и размера на митата)?“.

28. Писмени становища пред Съда представят правителствата на Чешката република и Литва, както и Европейската комисия.

29. Съдът решава да се произнесе без провеждане на устно заседание, съгласно член 76, параграф 2 от Процедурния правилник.

III. Анализ

A. Предварителни бележки по преюдициалните въпроси

30. Двата въпроса на запитващата юрисдикция следва да бъдат разгледани заедно. С въпросите си тази юрисдикция по същество иска да се установи дали задължението, наложено на търговците съгласно член 5, параграф 1 от Директивата относно правата на потребителите, да информират потребителите за основните характеристики на стоките или услугите, които предоставят (член 5, параграф 1, буква а), и за крайната цена на стоките или услугите (член 5, параграф 1, буква в), трябва да се тълкува като включващо задължение на търговците да предоставят информация относно митническите процедури, които могат да се прилагат за тези стоки или услуги, и ако е така, колко подробна трябва да бъде тази информация.

31. Преди да започна анализа си на тези въпроси, считам за полезно да предоставя информация относно контекста, първо, във връзка с прилагането на мита върху стоки, влизащи на територията на Европейския съюз от Норвегия (част Б), и второ, във връзка със значението на член 11 от Конвенцията CMR за настоящия случай (част В).

32. Ще осъществя анализа на преюдициалните въпроси на два етапа.

33. Първо, ще разгледам дали митническите процедури могат разумно да се считат за една от „основните характеристики“ на услуга, свързана с международен превоз на стоки, по смисъла на член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите. Въз основа на този анализ ще заключа, че понятието „основни характеристики“ в контекста на договор за международен превоз на стоки трябва да се тълкува като включващо митническите процедури и по този начин налагащо на търговец, предоставящ такава услуга, задължението да информира потребителя преди сключването на договора, че за превозваните стоки *могат* да се прилагат мита (част Г).

34. Второ, ще анализирам обхвата на това задължение. По-точно, ще разгледам дали то изисква търговецът да предостави на потребителя подробна информация за конкретните документи, които трябва да бъдат представени във връзка с митническите процедури, както и за конкретните ставки и размери на митата с цел изчисляване на общата сума на митата за всеки отделен превоз (част Д).

Б. Контекст на митническите процедури в настоящия случай

35. Въпреки че Норвегия е член на Европейското икономическо пространство (ЕИП), тя не е член на Митническия съюз. Споразумението за Европейското икономическо пространство (наричано по-нататък „Споразумението за ЕИП“) разширява вътрешния пазар на Съюза, включвайки Норвегия, като гарантира свободното движение на стоки, които отговарят на продуктовите изисквания на Съюза; то обаче не премахва митническите граници или митническите формалности между Норвегия и Европейския съюз [5].

36. Следователно всички стоки, превозвани от Норвегия на митническата територия на Европейския съюз, трябва да бъдат представени на входящия митнически пункт и за тях се прилагат процедури и вносни мита, освен ако не се прилага специфично освобождаване или преференциално третиране.

37. Съгласно Споразумението за ЕИП стоките с произход от Норвегия, придружени от необходимата документация, доказваща преференциален произход, могат да се ползват от безмитен внос в Европейския съюз.

38. За стоките, които не са с произход от Норвегия, или стоките, за които не може да бъде доказан преференциален произход, обаче се прилагат Общата митническа тарифа на Съюза и приложимите ДДС или акцизи при внос, независимо дали стоките се превозват за лична употреба, или като част от търговска сделка [6].

39. Тук следва да се отбележи, че от акта за преюдициално запитване не става ясно дали стоките, превозвани за ищеца, са с произход от Съюза, от Норвегия, или от трета държава и следователно дали стоките са могли да бъдат освободени от наложените мита.

40. Във всеки случай, както бе отбелязано, за да могат да се ползват от такова освобождаване, стоките е трябвало да бъдат придружени от необходимите документи, доказващи произхода им, когато са били представени на митническите органи в Швеция. Страните по главното производство обаче не оспорват, че ищецът (изпращачът/потребителят) не е предоставил на ответника (превозвача/търговеца) документите и информацията, свързани с тези процедури. В настоящия случай не се оспорва и фактът, че ответникът не е предоставил на ищеца подробна информация за митническите процедури и приложимите освобождавания и изискванията за тях.

В. Приложимост на член 11 от Конвенцията CMR в настоящия случай

41. Преди да разгледам същността и обхвата на преддоговорното задължение на търговеца да предостави информация във връзка с митата, ще се спра накратко на доводите във връзка с член 11 от Конвенцията CMR, изтъкнати от ответника и подкрепени от чешкото правителство в писменото му становище.

[5] Вж. във връзка с това част II, глава 3 от Споразумението за ЕИП, озаглавена „Сътрудничество в областта на митниците и улесняването на търговията“, член 21.

[6] Вж. във връзка с това Споразумението за ЕИП, част II, глава 1, озаглавена „Основни принципи“, член 8, параграф 2, членове 9 и 10.

42. Подкрепяйки стриктното тълкуване на задължението на търговеца да предостави информация, чешкото правителство твърди, че договорът за международен превоз на стоки, който не включва митническо посредничество (какъвто, изглежда, е случаят в настоящото производство)[7], задължава търговеца само да превози стоките, и следователно не му възлага задължение да информира потребителя за съответните мита, тъй като такава услуга не е част от сключения договор.

43. В подкрепа на този довод чешкото правителство се позовава на член 11 от Конвенцията CMR, който налага задължение на изпращача на стоките (който в настоящото производство е и потребител) да предостави на търговеца необходимите документи и всякаква друга информация, от която търговецът се нуждае за целите на извършване на митническите процедури. Преди да се прецени дали това задължение на потребителя трябва да се отрази на задължението на търговеца за предоставяне на преддоговорна информация, е необходимо първо да се разгледа приложимостта на тази конвенция към фактите по спора в настоящото дело.

44. Конвенцията CMR представлява основният правен акт за определяне на отговорността на превозвача при международния автомобилен превоз на стоки. Съгласно член 1 от тази конвенция тя се прилага за всеки договор за автомобилен превоз на стоки с превозни средства срещу заплащане, когато мястото на приемане на стоката за превоз и предвиденото място за доставянето ѝ, така както са посочени в договора, се намират в две различни държави, от които поне една е договаряща страна по Конвенцията.

45. В настоящия случай спорът се отнася до договор за автомобилен превоз на стоки, в който като място на приемане е посочен адрес в Норвегия, а като място на доставяне — адрес в Литва. Тъй като и Норвегия, и Литва са страни по Конвенцията за CMR[8], условията за приложимост на Конвенцията, определени в член 1, са изцяло изпълнени[9].

46. Конвенцията CMR урежда предимно задълженията и ограничената отговорност на превозвача в международния автомобилен транспорт и изисква от изпращача да предостави документите и информацията, необходими за изпълнението на митническите формалности.

47. Въпреки това, както е посочено в писменото становище на литовското правителство, следва да се отбележи най-напред, че Конвенцията CMR „по никакъв начин не обхваща всички въпроси на частното право, които възникват от договор за автомобилен превоз на стоки“, нито урежда въпроси, свързани със защитата на потребителите (включително тези, свързани със задължението на търговците да предоставят информация), когато е сключен договор между потребител и търговец[10].

[7] Тази услуга би означавала търговецът да действа като митнически агент или посредник на потребителя и да бъде нает, за да се увери, че митническата декларация е правилна, митата и данъците са посочени точно и плащането е получено, така че стоките да могат да преминат безпроблемно през границата. От преюдициалното запитване не изглежда да има спор между страните, че такъв договор не е бил сключен.

[8] Вж. Сборник от договори на Организацията на обединените нации, том. 1208, стр. 427, достъпен на: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XI-B-11-a&chapter= 11&clang=_en.

[9] Вж. по аналогия решение от 4 май 2010 г., TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, т. 34 и 35 и цитираната съдебна практика).

[10] Вж. в този смисъл Коментар към Конвенцията от 19 май 1956 година за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR), Организация на обединените нации, 1975 г., стр. 4, точка 9, достъпен на: https://unece.org/fileadmin/DAM/trans/doc/2006/sc1cmr/commentary.pdf.

48. Освен това задължението на потребителя да предостави на търговеца информацията и документите, необходими за митническите формалности, съгласно член 11 от Конвенцията CMR, възниква едва *след* сключването на договора за международен превоз на стоки.

49. Следователно това следдоговорно задължение не може да се тълкува като изключващо преддоговорното задължение на търговеца да информира потребителя за митническите процедури, които ще се прилагат, и за документите, които потребителят може да трябва да предостави на превозвача. Според мен обратното заключение би противоречало на общата цел на Директивата относно правата на потребителите — да се гарантира високо равнище на защита на потребителите.

50. Следователно задължението на изпращача да предостави такива документи, възниква едва след сключването на договора и поради това не трябва да засяга преддоговорното задължение на търговеца за предоставяне на информация.

Г. Трябва ли митата да се считат за една от основните характеристики на договора за международен превоз на стоки?

51. Член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите ясно предвижда, че преди сключването на договор за стока или услуга търговецът трябва да предостави на потребителя цялата релевантна информация относно основните характеристики на тази стока или услуга.

52. В контекста на договорите за международен превоз на стоки, запитващата юрисдикция отбелязва, че понятието „основни характеристики“ може да се тълкува или стриктно, т.е. като обхващащо само информация относно съществуващото във връзка с превоза правоотношение (като например мястото на приемане на стоките, мястото на доставка, маршрута и цената), но не и информация във връзка с митническите процедури и документите, необходими за тези процедури, или широко, а именно като включващо в понятието „основни характеристики“ информация за митническите процедури, приложими при превоза.

53. Задължението за предоставяне на информация трябва да се разглежда в по-широкия контекст на целите, преследвани от законодателя чрез тази директива.

54. С оглед на това целите, посочени в член 1 от Директивата относно правата на потребителите, а именно да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и да гарантира високо равнище на защита на потребителите, изискват да се възприеме широко тълкуване на приложното поле на тази директива[11] и съответно на понятието „информация“ по смисъла на член 5 от нея.

55. Въпреки че практиката на Съда, която се отнася до обхвата на задължението за предоставяне на информация по член 5 от Директивата относно правата на потребителите, е оскъдна, считам, че някои полезни насоки за това как Съдът следва да тълкува обхвата на това задължение, могат да бъдат изведени от неговото тълкуване на това, което може да

[11] Вж. решение от 24 февруари 2022 г., Tiketa (C-536/20, EU:C:2022:112, т. 30).

представлява заблуждаващо бездействие по отношение на съществената информация, която търговецът трябва да предостави на потребителя преди сключването на договор, съгласно член 7 от Директивата за нелоялни търговски практики [12].

56. Съдът вече е постановил, че понятията, определени в Директивата относно правата на потребителите и в Директивата за нелоялни търговски практики, следва, доколкото е възможно, да се тълкуват еднакво, тъй като в основата и на двете директиви стои член 114 ДФЕС и имат за цел да гарантират високо равнище на защита на потребителите в законовата, подзаконовата и административната рамка, която обхващат [13].

57. Следователно Съдът може да използва Директивата за нелоялни търговски практики и съдебната практика, постановена в нейния контекст, като ориентир за тълкуването на Директивата относно правата на потребителите, и по-конкретно като основа за определяне дали законодателят на Съюза е имал намерение задължението за предоставяне на информация, установено в член 5 от втората посочена директива, да обхваща задължение за предоставяне на информация за митническите процедури в контекста на договорите за международен превоз на стоки.

58. Както следва от член 7, параграф 4 от Директивата за нелоялни търговски практики и както е потвърдено в съдебната практика, постановена по нея [14], информацията, която търговецът е длъжен да предостави на потребителя преди сключването на договора, е цялата *съществена информация* — необходима на средния потребител съгласно контекста, за да вземе информирано решение за сделка — пропускането на която го подтиква или е възможно да го подтикне да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел [15].

59. Следователно, когато търговецът не предостави на потребителя информация, която вероятно би довела до това потребителят да вземе различно решение за сключването на сделката, в случай че му е била предоставена такава информация, този пропуск представлява нарушение на задължението на търговеца по член 5 от Директивата относно правата на потребителите.

[12] Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 149, 2005 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260, наричана по-нататък „Директивата за нелоялни търговски практики“).

[13] Във връзка с понятието „търговец“, използвано и в двете директиви, вж. решение от 24 февруари 2022 г., Tiketa (C-536/20, EU:C:2022:112, т. 29). Това тълкуване и прилагане на Директивата относно правата на потребителите е в съответствие и с насоките на Комисията за прилагането на Директивата относно правата на потребителите, в които се отбелязва, че при изготвянето на Директивата законодателят на Съюза се е позовал на съдебната практика, постановена във връзка с Директивата за нелоялни търговски практики. Вж. в този смисъл Съобщение на Комисията „Насоки за тълкуване и прилагане на Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно правата на потребителите (ОВ C 525, 2021 г., стр. 1, наричано по-нататък „съобщението на Комисията“), точка 1.1, озаглавена „Понятията „търговец“ и „потребител“.

[14] В своите насоки за прилагане на Директивата относно правата на потребителите Комисията отбелязва, че при избора на основните характеристики, които да бъдат съобщени на потребителя, търговците следва да прилагат същия подход, както за целите на член 7, параграф 4 от Директивата за нелоялни търговски практики, т.е. да информират за тези характеристики, от които потребителите се нуждаят, за да вземат информирано решение за сключване на сделка. Вж. съобщението на Комисията, точка 3.2, озаглавена „Общи изисквания за договорите в търговския обект и договорите от разстояние или извън търговския обект“.

[15] Вж. по аналогия решение от 23 януари 2025 г., NEW Niederrhein Energie und Wasser (C-518/23, наричано по-нататък „решение NEW Niederrhein Energie“, EU:C:2025:35, т. 32).

60. Струва ми се, че в настоящия случай критерият за определяне дали член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите трябва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя на потребител услуга по международен превоз, е длъжен да информира този потребител за приложимите митнически процедури, е дали потребителят — след като е бил информиран за съответните митнически процедури — би взел различно решение за сделката.

61. Като се има предвид, че митата могат да увеличат значително общата стойност на международния превоз, какъвто е настоящият случай[16], считам, че може да се приеме, че митата имат възпиращ ефект върху потребителите и съответно могат да ги възпрат да сключат договори за международен превоз.

62. Освен това отговорът на въпроса кои са „основните характеристики“ на договора по смисъла на член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите, когато се преценява каква преддоговорна информация търговецът трябва да предостави на потребителя, неизбежно ще зависи от конкретния контекст, в който се сключва договорът[17]. Като се имат предвид трансграничният характер на договорите за международен превоз на стоки и фактът, че за тези стоки обикновено се налагат мита, може разумно да се заключи, че митата са сред основните характеристики на този вид договори.

63. Освен това фактът, че Конвенцията CMR, която урежда договорите за международен превоз на стоки, съдържа специфични разпоредби относно задълженията във връзка с митническите процедури, подкрепя допълнително довода, че тези процедури са сред „основните характеристики“ на този вид договори по смисъла на член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите.

64. Следователно, като се имат предвид специфичният характер на договорите за международен превоз на стоки, както и целите, преследвани от Директивата относно правата на потребителите, считам, че член 5, параграф 1, буква а) от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя услуга за международен превоз на потребител, е длъжен да информира потребителя, че за превозваните стоки *могат* да се наложат мита.

Д. Но колко подробна трябва да бъде тази информация?

65. След като се установи, че член 5, параграф 1 от Директивата относно правата на потребителите следва да се тълкува в смисъл, че налага на търговците общо задължение да информират потребителя за възможността за прилагане на митнически процедури при трансграничен превоз на стоки, е необходимо да се разгледа обхватът на това конкретно задължение за информиране, и по-специално да се прецени дали това задължение изисква търговецът да предостави: i) подробна информация за конкретните необходими документи (член 5, параграф 1, буква а) и ii) подробна информация за ставките и размера на митата, приложими при превоза, с цел изчисляване на крайната цена на предоставяната услуга (член 5, параграф 1, буква в), или е достатъчно информацията да бъде от по-общ характер.

[16] В настоящия случай митата водят до общи разходи, равняващи се на почти 10 пъти цената на предоставяната услуга (общо 4 340,59 евро в сравнение с 450 евро за услугата по превоз).

[17] Вж. по аналогия и във връзка с член 6, параграф 1, буква в) от Директивата относно правата на потребителите решение от 10 юли 2019 г., Amazon EU (C-649/17, EU:C:2019:576, т. 37).

66. По отношение на обхвата на задължението на търговеца за предоставяне на информация запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали при изпълнение на задължението си да информира потребителя, че за превозваните стоки могат да се наложат мита, е достатъчно търговецът да посочи, че изпращачът (потребителят) трябва да се погрижи за документите, необходими за митническите процедури, или търговецът е длъжен да предостави подробна информация (например списък) за конкретните документи, които трябва да бъдат представени на митническите органи.

67. Струва ми се, че отговорът на този въпрос в крайна сметка ще зависи от конкретната услуга, предлагана от търговеца, и по-точно от това дали договорът включва митническо посредничество, при което търговецът се съгласява да действа от името на потребителя за целите на осъществяване на митническите процедури.

68. Тук следва да се отбележи, че в съответствие с преддоговорното си задължение да предостави на потребителя цялата релевантна информация във връзка с основните характеристики на услугата, търговецът, който предоставя услуга за международен превоз на стоки, трябва да информира потребителя дали такава посредническа услуга се предлага като част от сключения договор и съответно кой ще отговаря за попълването на документацията, необходима за извършване на митническите формалности, т.е. търговецът (ако договорът включва митническо посредничество) или потребителят (ако договорът не включва митническо посредничество).

69. Според мен само след получаване на тази информация потребителят ще може да вземе информирано решение за сделката, тъй като тази информация ще му позволи да реши дали предпочита да се справи сам с митническите формалности, или да сключи договор с търговец, който предоставя такава услуга.

1. Обхват на задължението на търговците, които предлагат услуги по митническо посредничество, за предоставяне на информация

70. Търговците, които предоставят услуги за международен превоз на стоки, могат като част от този договор да предлагат услуги по митническо посредничество, при което търговецът се ангажира да действа като митнически представител на потребителя пред митническите органи.

71. Такъв договор предполага търговецът да действа от името на потребителя при контактите с митническите органи, да извършва действията и формалностите, изисквани съгласно митническото законодателство, и да гарантира, че процедурите са изпълнени и плащането е получено, така че стоките да могат да преминат границата безпроблемно [18].

72. В случай че договорът за международен превоз на стоки включва митническо посредничество, според мен търговецът би бил длъжен да предостави на потребителя подробна информация за конкретните документи, необходими за изпълнение на митническите формалности. Тази информация е неразделна част от предоставяната услуга

[18] Във връзка с митническите представители вж. член 5, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 269, 2013 г., стр. 1, наричан по-нататък „МКС“), както и член 18 от него.

и следователно попада в обхвата на преддоговорното задължение на търговеца за предоставяне на информация съгласно член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите.

73. Член 5, параграф 1, буква в) от тази директива налага значителна тежест на търговците по отношение на информирането на потенциалния потребител за крайната цена на предоставяната услуга. Тази разпоредба не само изисква търговецът да информира потребителя, когато е възможно, за крайната цена на стоките с включени всички данъци, както и за всички допълнителни такси, но и предвижда, че когато търговецът не може да направи такова изчисление на крайната цена преди сключването на договора, той все пак трябва да информира потребителя за начина, по който цената трябва да се изчисли.

74. Когато като част от своята услуга за международен превоз търговецът се съгласи да действа от името на потребителя като митнически представител, той трябва да включи цената на тази услуга, когато информира потребителя за крайната цена по договора, така че потребителят да може да вземе информирано решение за сделката.

75. В контекста на договорите за международен превоз на стоки обаче невинаги ще е възможно търговецът да изчисли общата стойност на услугата с включени митата, като се има предвид, че точната стойност на самите мита невинаги може да бъде разумно изчислена предварително и вероятно ще зависи от редица различни фактори [19].

76. Въпреки това информацията за ставките и размера на митата, както и за прилагането на тези различни фактори попада в обхвата на „начина, по който цената се изчислява“ по смисъла на член 5, параграф 1, буква в) от Директивата относно правата на потребителите и като такава представлява съществена информация, която е необходима на средния потребител, за да вземе информирано решение за сделка [20].

77. Следователно задължението на търговец, предоставящ услуги по митническо посредничество като част от договор за международен превоз на стоки, да предостави информация за крайната цена на услугата с включени данъци и допълнителни такси по смисъла на член 5, параграф 1, буква в), може да бъде изпълнено, като търговецът информира потребителя преди сключването на договора, че ще бъдат дължими мита, и му предостави подробна информация за ставките и размерите на митата, приложими при конкретния превоз, включително информация за общите фактори, които могат да повлияят на общата стойност на тези мита (като стойността или произхода на превозваните стоки), или други променливи елементи, независещи от волята на търговеца [21].

78. С оглед на тези съображения член 5, параграф 1, букви а) и в) от Директивата относно правата на потребителите трябва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя услуги по митническо посредничество на потребител като част от услуга за международен превоз на стоки, е длъжен да информира потребителя за митническите процедури, приложими при международен превоз. Това задължение включва задължението да се

[19] Що се отнася до митата, при изчисляването на размера на вносните мита се вземат предвид три общи фактора: стойността на стоките, тарифната класификация на стоките и произходът на стоките. За обща информация относно факторите, които влияят върху стойността на митата, вж. уебсайта на Комисията за изчисляване на митата, достъпен на: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/calculation-customs-duties_en.

[20] Вж. по аналогия решение NEW Niederrhein Energie, точка 31.

[21] Вж. по аналогия решение NEW Niederrhein Energie, точки 38 и 41. Това обаче не означава, че обхватът на информацията за начина на изчисляване на цената трябва да дава възможност на потребителя въз основа на тази информация сам да изчисли тази цена и така да стигне до окончателен числов резултат (т. 39 от това решение).

предостави подробна информация за конкретните документи, необходими за митническите формалности, както и подробна информация за конкретните ставки и размери на митата, включително информация за общите фактори, които могат да повлияят на крайната цена на предоставяната услуга.

2. Обхват на задължението на търговците, които не предлагат услуги по митническо посредничество, за предоставяне на информация

79. С оглед на гореизложеното може да е непропорционално да се очаква от търговец, който не предлага такива посреднически услуги, да предостави на потребителя информация със същата степен на подробност по отношение на митническите процедури.

80. Макар да съм съгласна, че налагането на такова задължение на тези търговци може да е непропорционално, това не намалява същественото задължение на търговците да предоставят на потребителите достатъчна информация относно основните характеристики на предоставяната услуга, за да могат потребителите да вземат информирано решение за сделката.

81. При разглеждането на обхвата на това задължение е важно да се намери правилният баланс между високо ниво на защита на потребителите и конкурентоспособността на предприятията [22]. Като се има предвид това, задължението на търговеца да предоставя информация за митата, от една страна, не може да бъде толкова широко, че да налага непропорционална тежест върху търговеца и неговите ресурси, а от друга страна, не трябва да се тълкува толкова стриктно, че да лишава потребителя от високото ниво на защита, гарантирано в член 1 от Директивата относно правата на потребителите.

82. С оглед на тези съображения съм съгласна със запитващата юрисдикция, че би било непропорционално да се наложи на превозвач, който не предлага посреднически услуги, задължението да се запознава с особеностите на всяка стока, която приема за превоз, както и с различните изисквания за документи, приложими за превоза на тази стока в различни държави. Това е особено вярно в контекста на икономическата дейност на някои предприятия, и по-специално малките такива, какъвто е ответникът по настоящото дело, които може да не разполагат с ресурсите да правят такива проучвания [23].

83. Въпреки това законодателството за защита на потребителите, което включва Директивата относно правата на потребителите, се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност [24]. Следователно продавачът или доставчикът трябва да предостави достатъчно информация, за да коригира този дисбаланс и да позволи на потребителите да вземат информирано решение за сделката.

84. Но какво ниво на информация би било достатъчно, за да се коригира този дисбаланс?

[22] Вж. във връзка с това съображение 4 от Директивата относно правата на потребителите.

[23] Вж. по аналогия решение от 10 юли 2019 г., Amazon EU (C-649/17, EU:C:2019:576, т. 48).

[24] Вж. по аналогия решение от 11 април 2024 г., Air Europa Líneas Aéreas (C-173/23, EU:C:2024:295, т. 27 и цитираната съдебна практика).

85. За да се отговори на този въпрос, е необходимо да се разгледат видовете документи, които могат да бъдат необходими във връзка с митата.

86. Процедурната рамка за прилагане на митата е хармонизирана в целия Европейски съюз [25] и в допълнение към задължителната митническа декларация [26], общите изисквания за документацията за митническите процедури са определени в Регламент (ЕС) 2015/2447 [27]. Тя включва подкрепящи документи относно митническата стойност [28] и произхода [29] на превозваните стоки. Така, въпреки че държавите членки са свободни да предпишат конкретните формуляри на документацията, които отговарят на специфичните изисквания [30], основните изисквания за удостоверяващите документи остават еднакви в целия Съюз.

87. Като се има предвид това, както и фактът, че търговците, които предоставят услуги за международен превоз, разполагат със специализирани познания за общите правила относно митническите процедури, включително необходимата за тези процедури документация, като например доказателства за стойността или произхода на стоките, от търговеца разумно може да се очаква да предостави на потребителя такава обща информация относно видовете удостоверяващи документи, които той може да бъде длъжен да предостави на търговеца за целите на извършване на митническите процедури, независимо дали този търговец предлага услуги по митническо посредничество, или не, за да може потребителят да вземе информирано решение за сделката.

88. Поради тези причини не считам, че член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите може да се тълкува като налагащ задължение на търговците, които не предоставят услуги по митническо посредничество, в контекста на договори за международен превоз на стоки да предоставят подробна информация (като например списък) относно конкретните документи, които трябва да бъдат представени на митническите органи на дадена граница за всяка от превозваните стоки. По-скоро според мен тази разпоредба просто изисква търговецът да информира потребителя за видовете удостоверителни документи, които потребителят трябва да представи, т.е. документи, доказващи произхода или стойността на превозваните стоки, без обаче да се посочват конкретните документи, необходими за тази цел.

89. Като се има предвид естеството на предоставяната услуга, задължението на търговеца по член 5, параграф 1, буква в) от тази директива да информира потребителя за крайната цена на предоставяната услуга, не следва да се тълкува като задължение за търговец, предоставящ услуга за международен превоз на стоки, но не и митническо посредничество, да предоставя на потребителя подробна информация за конкретните ставки и размери на митата. Това е така, защото разходите за митата не могат разумно да се считат за част от „цената“ на такава услуга, която включва само превоз на стоките, но не и митническо оформяне.

[25] Вж. в този смисъл съображение 28 от МКС.

[26] Член 158 от МКС.

[27] Регламент за изпълнение на Комисията от 24 ноември 2015 година за определяне на подробни правила за прилагането на някои разпоредби на Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 343, 2015 г., стр. 558, наричан по-нататък „Регламент 2015/2447“).

[28] Член 145 от Регламент 2015/2447.

[29] Член 116 от Регламент 2015/2447.

[30] Например държавите членки могат да изискват превод на документи. Вж. във връзка с това член 116 от Регламент 2015/2447.

90. Съгласна съм с Комисията, че задължението за предоставяне на информация, установено в член 5, параграф 1, буква в) от Директивата относно правата на потребителите, трябва да се тълкува с оглед на естеството на договора, сключен между търговеца и потребителя. Ако в договора не е посочено, че превозвачът ще предоставя услуги по митническо посредничество, превозвачът не е длъжен да предостави на потребителя подробна информация за ставките и размера на митата, приложими за въпросните стоки.

91. Това обаче по никакъв начин не отменя задължението на този търговец да информира потребителя, че *може* да се наложи заплащане на мита, съгласно член 5, параграф 1, буква а) от Директивата относно правата на потребителите.

92. С оглед на това, след като е предоставил такава информация на потребителя, съответният търговец следва да предвиди, че ако на границата се наложи да се заплатят мита, било то поради естеството на превозваните стоки или в резултат на неточна или недостатъчна документация, предоставена от потребителя, търговецът ще заплати митата от името на потребителя, а потребителят трябва да възстанови сумата на търговеца след доставката на стоките. Такава информация за потенциални бъдещи разходи може разумно да се счита за съществена информация, която е нужна на потребителя, за да вземе информирано решение за сделката.

93. Във връзка с гореизложеното считам, че член 5, параграф 1, букви а) и в) от Директивата относно правата на потребителите трябва да се тълкува в смисъл, че търговец, който предоставя услуга за международен превоз на стоки, но не и митническо посредничество, е длъжен да информира потребителя преди сключването на договора, че за превозваните стоки могат да се прилагат мита и че потребителят ще бъде длъжен да възстанови на търговеца всички мита, платени от последния от името на потребителя. Търговецът може да изпълни това задължение, като предостави на потребителя обща информация относно видовете доказателствени документи, необходими за целите на митническите процедури, но не е длъжен да предоставя подробна информация относно конкретните документи, необходими за извършване на тези митнически формалности, или относно ставките и размерите на тези мита.

94. Ако гореспоменатите заключения се приложат към фактите по спора в главното производство, в настоящия случай не се спори по въпроса, че договорът между ищеца и ответника не е включвал услуги по митническо посредничество. Не се спори и по въпроса, че ответникът (търговецът) не е предоставил на ищеца (потребителя) подробна информация за митническите процедури и приложимите ставки на митата.

95. Запитващата юрисдикция трябва да прецени дали липсва предоставяне от страна на ответника на релевантна информация на ищеца във връзка с евентуални митнически процедури и следователно има нарушение на задължението на ответника за предоставяне на преддоговорна информация съгласно член 5 от Директивата относно правата на потребителите, степента на това нарушение и последиците му за разглеждания договор.

IV. Заключение

96. С оглед на гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, поставени от Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд на Литва), както следва:

„Член 5, параграф 1, буква а) от Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (наричана по-нататък „Директивата относно правата на потребителите“)

трябва да се тълкува в смисъл, че доколкото тази разпоредба изисква търговецът да предостави на потребителя информация за основните характеристики на стоките или услугите, търговецът, предоставящ на потребител услуга за международен превоз, е длъжен да информира този потребител преди сключването на договора, че за превозваните стоки *могат* да се наложат мита. Посоченото задължение изисква търговецът да информира потребителя дали в рамките на този договор се предлагат посреднически услуги и съответно дали търговецът или потребителят ще отговаря за необходимите документи за извършване на митническите формалности.

В контекста на договорите за международен превоз на стоки, които *включват* услуги по митническо посредничество, член 5, параграф 1, букви а) и в) от Директивата относно правата на потребителите

трябва да се тълкува в смисъл, че търговецът е длъжен да предостави на потребителя подробна информация за конкретните документи, необходими за извършване на митническите формалности, както и подробна информация за конкретните ставки и размери на митата, включително информация за общите фактори, които могат да повлияят на крайната цена на предоставяната услуга.

В контекста на договори за международен превоз на стоки, които *не включват* услуги по митническо посредничество, член 5, параграф 1, букви а) и в) от Директивата относно правата на потребителите

трябва да се тълкува в смисъл, че търговецът е длъжен да информира потребителя за изискването да възстанови на търговеца всички мита, платени за сметка на потребителя. Този търговец следва да предостави на потребителя обща информация относно видовете доказателствени документи, необходими за целите на митническите процедури, но не е длъжен да предоставя подробна информация относно конкретните документи, необходими за извършване на тези митнически формалности, или относно ставките и размерите на тези мита“.